

**Соціологічна асоціація України
Львівське обласне відділення САУ**

Історія соціологічної думки

навчальний енциклопедичний словник-довідник

За наук. ред. доктора соціологічних наук, професора В. М. Пічі

**Львів
«Новий Світ – 2000»
2020**

УДК 316
ББК 60.51-82я2
І 90

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 9 від 27.05.2016 р.)

Рецензенти:

- Злобіна О. Г.** – д-р соціол. наук, проф., зав. відділу соц. психології Інституту соціології НАН України;
- Коваліско Н. В.** – д-р соціол. наук, проф. кафедри історії та теорії соціол. Львівського нац. ун-ту ім. Івана Франка;
- Резнік В. С.** – д-р соціол. наук, доц., зав. відділу історії та теорії соціології Інституту соціології НАН України;
- Ручка А. О.** – д-р філос. наук, проф., наук. співробітник Інституту соціології НАН України;
- Хижняк Л. М.** – д-р соціол. наук, проф. кафедри прикладної соціол. та соц. комунікацій Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна.

Редакційна рада:

Бакіров В.С., Головаха Є.І., Городяненко В.Г., Коваліско Н.В. (заст. голови), Пачковський Ю.Ф., Піча В.М. (голова), Ручка А.О., Танчер В.В., Черниш Н.Й.

І 90 Історія соціологічної думки : навчальний енциклопедичний словник-довідник / за наук. ред. В. М. Пічі [Н.В. Коваліско, В.М. Онищук, Н.М. Цим-балюк та ін.]. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. – 687 с.

ISBN 978-966-418-286-4 ПП «Новий Світ – 2000»

ISBN 978-966-97585-0-7 ФОП Піча С. В.

Енциклопедичний словник-довідник висвітлює погляди близько 440 представників протосоціологічної та соціологічної думки Європи, США і Канади, Росії і Білорусії, України, Ізраїля, Індії, Китаю, Японії. Акцентується увага на персоналіях, внесок яких в розвиток теоретичної та прикладної соціології аналізується при вивченні «Загальної соціології», «Теоретичної соціології», «Історії соціологічної думки» та ін. навч. дисциплін. Підготовлений провідними науковцями-соціологами, істориками, філософами, політологами, економістами, соц. психологами.

Для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ всіх рівнів акредитації, а також для широкого кола читачів, які прагнуть збагатити себе соціологічним мисленням і соціологічною культурою та зацікавленні здобутками сучасної зарубіжної і вітчизняної соціології.

ISBN 978-966-418-286-4 ПП «Новий Світ – 2000»

ISBN 978-966-97585-0-7 ФОП Піча С. В.

УДК 316
ББК 60.51-82я2

- © Авторський колектив, 2020
© За наук. ред. В. М. Пічі, 2020
© Новий Світ – 2000, 2020
© ФОП Піча С. В., 2020

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Розділ 1. Представники протосоціологічної думки	8
Розділ 2. Представники соціологічної думки Європи	46
Розділ 3. Представники соціологічної думки США і Канади	281
Розділ 4. Представники соціологічної думки Росії та Білорусії.....	413
Розділ 5. Представники соціологічної думки України	456
Розділ 6. Представники соціологічної думки Ізраїля, Індії, Китаю, Японії	647
Іменний покажчик.....	666
Авторський колектив.....	677
Скорочення	686

Передмова

Загально прийнято розглядати соціологію і як науку, і як навчальну дисципліну, яку опановують студенти всіх вищих навчальних закладів України. Якщо інституціоналізація соціології як навчальної дисципліни відбулася в кін. XIX – на поч. XX стст., а в деяких країнах світу у другій пол. XX ст., як, наприклад, в Україні, то соціологія як наука про суспільство і соціальні відносини має тривалу історію свого становлення і розвитку. Витоки, зародження соціологічної думки сягають в давню сивину людської історії. Адже люди з глибокої давнини (протягом всієї цивілізації) замислювалися над проблемами людського буття, смислу і призначення свого існування, вдосконалення, раціоналізації свого суспільного життя, праці, взаємодії, над питаннями своєї майбутньої долі, взаєминами між народами і країнами.

Тому не випадково поряд з природничими та технічними науками відбувся і постійний процес становлення і розвитку гуманітарних та суспільних наук, серед яких чільне місце займає і соціологія. Відома, наприклад, класифікація наук «батька», родоначальника соціології як науки О. Конта, в якій шосте місце після астрономії, математики, фізики, хімії, біології, враховуючи історію їх виникнення, розвитку і залежностей одна від одної, ускладнення їх предмету, зростання складності явищ і процесів, які вони вивчають, посіла соціологія. Тим самим мислитель, майже 200 років тому, підкреслив необхідність і важливість соціології як світоглядної науки, яка б пояснювала, озброювала людство знанням у розбудові сучасного соціуму, у вирішенні актуальних і перспективних проблем його життєдіяльності, гідного сумісного життя людей.

Як і будь-яку іншу науку, соціологію, її теоретичні положення, концепції, доктрини, основні школи і напрямки розвитку, її мультипарадигмальний характер не можна широко і глибоко опанувати без знання історичного процесу її розвитку і становлення, без чіткої уяви, коли, ким і як формувалася та чи інша соціологічна думка, зароджувалися зерна соціологічного мислення, соціологічної свідомості і культури людства. Без перебільшення можна стверджувати, що сучасна соціологічна наука стоїть на плечах десятків, сотень відомих і ще до кінця нами не пізнаних мислителів минулих віків, починаючи зі стародавніх часів, і сучасності, погляди яких послужили і служать далі розвитку як теоретичної, так і практичної соціології, продукуванню, накопиченню і збагачуванню соціологічного знання.

Тому не випадково у вітчизняних університетах, академіях і коледжах вивчення соціології як навчальної дисципліни обов'язково передбачає ознайомлення студентів з історією виникнення, основними віхами розвитку соціологічного знання у світі, у тому числі і соціологічної думки в Україні, з поглядами представників світової і вітчизняної соціології. З метою навчально-методичного забезпечення засвоєння студентами історії соціології майже в усіх підручниках та навчальних посібників, виданих в Україні і за рубежом, присвячуються окремі розділи. Крім того, чимало видано спеціальної наукової і навчальної літератури з історії зарубіжної і вітчизняної соціології.

Заслужують, зокрема, на увагу видання таких українських авторів: О. Бурлачук, М. Молчанов, В. Степаненко («Біля витоків соціологічної думки в Україні», 1995); М. Захарченко, О. Погорілий («Історія соціології: від античності до початку ХХ ст.», 1993); Л. Кондратик («Історія соціології України в іменах», 1993); Л. Кондратик, В. Піча, Н. Черниш («З історії української соціологічної думки», 1995); В. Піча («Хто є хто у зарубіжній та вітчизняній соціології», 1999, у співавторстві); О. Погорілий («Соціологічна думка ХХ століття», 1996); А. Ручка, В. Танчер («Очерки истории социологической мысли», 1992 і «Курс історії теоретичної соціології», 1995).

Значне місце висвітленню поглядів і думок зарубіжних і вітчизняних соціологів відведено в соціологічних енциклопедіях, словниках і довідниках («Социологический справочник», ред. В. Волович, 1991; «Соціологія: короткий енциклопедичний словник», укладачі В. Волович, В. Тарасенко, М. Захарченко та ін., 1998; «Соціологічна енциклопедія», укладач В. Городяненко, 2008; «Соціологічний словник студента», упорядники М. Козловець і В. Федоренко, 1999; «Соціологія: терміни, поняття, персоналії», ред. В. Піча, 2002 та ін.).

Названі вище українські видання, які містять чималий матеріал з історії зарубіжної та вітчизняної думки, отримали позитивну оцінку співтовариства українських соціологів, викладачів та студентів ВНЗ України, зіграли велику роль у покращенні соціологічної освіти майбутніх спеціалістів різного спрямування, викладання соціології у вишах країни взагалі. Проте на сьогодні вони стали рідкісними та не доступними для широкого загалу читачів. З'явилась необхідність підготувати та видати окремою книгою «Історію соціологічної думки», яку ми презентуємо читачам, перш за все студентам та викладачам ВНЗ, а також всім тим, хто цікавиться історією становлення і розвитком світової та вітчизняної соціологічної думки.

В підготовці матеріалів для даного видання на пропозицію видавництва «Новий Світ – 2000» взяли участь понад 100 авторів, викладачів ВНЗ та співробітників наукових центрів України, у тому числі Інституту соціології НАН України. Майже всі вони є кандидатами або докторами соціологічних наук,

активними членами Соціологічної асоціації України, авторами актуальних і оригінальних наукових праць з соціології. В кінці кожної статті даного видання стоїть прізвище її автора, відомості про якого більш широко подаються в списку авторського колективу.

Редакційна рада, автори статей видання прагнули того, щоб «Історія соціологічної думки» мала енциклопедичний характер, віддзеркалювала найсучасніші наукові пошуки і доробки вітчизняних соціологів щодо соціологічних поглядів відомих соціологів, соціальних теоретиків, філософів, економістів та політологів, які здійснили найбільший вплив на розвиток і досягнення світової та вітчизняної теоретичної і прикладної соціології, теоретико-методологічної стратегії соціологічних досліджень.

Складні теоретичні та практичні питання подаються авторами видання на рівні потреб навчального процесу, доступно для не спеціалістів, широкої читачької аудиторії, а отже книга має не суто науковий, вузькопрофесійний, а загальний, науково-популярний характер.

За формою викладу матеріалу – це не лише енциклопедичний словник, а й довідник, оскільки в ньому крім розкриття основного змісту поглядів представників соціологічної науки, подається і необхідний довідково-інформаційний матеріал про їхню життєдіяльність, основні наукові праці, просування на науково-педагогічній ниві, публічне визнання.

Особливістю пропонованого видання є те, що в ньому вперше зроблена спроба представити соціологів світу за географічно- просторовим принципом. У зв'язку з цим воно містить такі розділи: 1) Представники протосоціологічної думки; 2) Представники соціологічної думки Європи; 3) Представники соціологічної думки США і Канади; 4) Представники соціологічної думки Росії і Білорусії; 5) Представники соціологічної думки України; 6) Представники соціологічної думки Ізраїля, Індії, Китаю, Японії. Така структура книги дає змогу сконцентрувати увагу читача на соціологічних доробках вчених тих чи тих континентів, регіонів, країн, здійснити порівняльний аналіз їх внеску в розвиток світової соціології не лише в якісному, змістовному, але й в кількісному вимірах.

Наше видання охоплює близько 440 персоналій, у тому числі 24 з них представляють протосоціологічну думку, 162 – європейську, 83 – США і Канади, 27 – Росії та Білорусії, 134 – українську, 9 – Ізраїля, Індії, Китаю, Японії.

Технологія підготовки цього видання, яка була застосована нами, сприяла концентрації в ньому максимально можливої і достовірної інформації, яка відтворює хронологію виникнення і розвитку соціологічної думки у всьому розмаїтті витоків та наукових спрямувань.

Безумовно, не все, що передбачалося видавничим проектом, нам вдалося з різних причин реалізувати. Чимало імен зарубіжних та українських вчених,

мислителів, особливо країн Африки, Австралії та Нової Зеландії, Центральної та Південної Америки, які плідно працювали і працюють в царині соціології, залишилися за межами цього видання, та, сподіваємося, що цю прогалину ми обов'язково подолаємо у наступних виданнях цієї унікальної колективної праці.

При підготовці цього видання також було враховано той факт, що в переліку ВАК Міністерства освіти і науки України зазначена – спеціальність 22.00.01 – «історія соціології». Тому ми прагнули максимально зорієнтувати його авторів на програму кандидатського іспиту до зазначеної вище спеціальності. В книзі знайшли висвітлення ідеї, погляди вчених-соціологів, які не були раніше представлені у соціологічних виданнях подібного характеру, але внесли значну лепту у розвиток соціологічної науки, в осмислення головних тенденцій і проблем сучасного суспільства.

При користуванні цим енциклопедичним виданням треба також врахувати наступне:

➤ імена соціологів подаються в кожному розділі в алфавітному порядку і виділяються жирним шрифтом, а в тексті замінюються першою великою літерою з крапкою;

➤ кожна стаття має чітку логічну будову, коротко знайомить із основними біографічними даними соціолога, виокремлює основні його праці із вказівкою року написання, стисло характеризує його внесок у розвиток соціології, подає список літератури, яка допоможе читачеві глибше ознайомитися з соціологічними поглядами даного соціолога;

➤ в тексті статей застосовуються шерех звичайних для таких видань скорочень (перелік подається) відповідно до існуючого в Україні стандарту;

➤ в кінці книги подаються назви її розділів із зазначенням кожного з них в алфавітному порядку персоналіїв, а також список авторів.

Від імені редакційної ради видання, від себе особисто як автора видавничого проекту, наукового редактора цієї книги, хочу щиро подякувати моїм колегам – авторам статей, які відгукнулися на запрошення видавництва взяти участь у підготовці матеріалів книги, з надією на подальшу співпрацю у підготовці нових видавничих проектів: «Соціологія: основні терміни і поняття»; «Соціологи Польщі і України»; «Соціологія основних сфер суспільного життя»; «Соціологія: теоретико-методологічні засади»; «Галузеві та спеціальні соціологічні теорії» та ін., а також у підготовці 2-го видання, виправленої і доповненої «Історії соціологічної думки».

Від авторського колективу –
д-р соціол. наук, проф.

В. Піча

Іменний покажчик

Розділ 1. Представники протосоціологічної думки

- Августин Аврелій *Т. Байдак*, 8
Аквінський *Ж. Шевченко*, 9
Арістотель *Т. Байдак*, 10
Бабеф (Гракх) *Франсуа О. Пташник-Середюк, Л. Легін*, 13
Вишенський *Іван Г. Лозко*, 14
Віко Джамбатиста *М. Требін*, 16
Гоббс *Томас В. Бронніков*, 17
Кампанелла *Томмазо М. Требін*, 18
Кондорсе *Марі Жан Антуан Нікола Т. Єрескова*, 20
Маблі *Габріель Бонно де І. Грабовець*, 22
Макіавеллі *Нікколо О. Бень*, 24
Мельє *Жан В. Савка*, 25
Могила *Петро Симеонович Л. Калашикова*, 26
Монтеск'є *Шарль-Луї де О. Приймак*, 27
Мор *Томас М. Требін*, 21
Мореллі *М. Єнін*, 31
Оуен *Роберт М. Требін*, 32
Платон *Т. Байдак*, 34
Прокопович *Феофан В. Савка*, 36
Руссо *Жан-Жак І. Яцишин*, 37
Сковорода *Григорій Савич О. Славіна*, 39
Сократ *Ж. Шевченко*, 40
Уінстенлі *Джерард Н. Хома*, 41
Фур'є *Франсуа Марі Шарль М. Требін*, 43

Розділ 2. Представники соціологічної думки Європи

- Адорно *Теодор Людвіг Візенгрунд О. Голіков*, 46
Альтюссер *Луї О. Гнатчуж*, 47
Андерсон *Перрі Н. Цимбалюк*, 48
Арато *Ендрю (Андраш) Д. Афанасьєв*, 50
Арон (Агон) *Реймон Клод Фердинанд А. Лобанова*, 52
Баландьє *Жорж А. Ієрушко*, 53
Барт *Ролан О. Пелін*, 55
Бауман *Зигмунт О. Голіков*, 56
Башляр *Гастон А. Петренко-Лисак*, 58
Беверидж *Вільям Генрі О. Гілета*, 59

- Беджгот Уолтер *О. Волощук*, 61
Бек Ульріх *В. Кривошеїн*, 62
Бентам Ієремія *О. Макух*, 63
Беньямін Вальтер Бенедикт Шьонфліс *О. Голіков*, 65
Бергсон Анрі *А. Петренко-Лисак*, 66
Бернстейн Безіл *І. Нечитало*, 68
Бірнаум П'єр *В. Воронкова*, 70
Бодрійяр Жан *К. Батаєва*, 71
Бокль Генрі Томас *О. Козаченко*, 72
Бугле Селестен *Ю. Ткачук*, 74
Будон Раймон *С. Вакуленко*, 74
Бурдьє П'єр *І. Нечитало*, 76
Бут Чарлз *Ю. Пачковський*, 78
Бутуль Гастон *І. Ващинська*, 79
Йоахім Ернст Адольф Фелікс Вах *С. Братель*, 80
Вебер Макс *А. Ручка*, 81
Вейль Симона *О. Бороденко*, 86
Візе Леопольд фон *С. Ципко*, 87
Вілсон Браян Рональд *У. Яцишин*, 88
Вітгенштейн Людвіг Йозеф Йоганн *В. Бронніков*, 89
Внук-Ліпінський Едмунд *С. Ципко*, 91
Вормс Рене *Ю. Пачковський*, 92
Вятр Єжи Йозеф *Ю. Герман*, 93
Габермас Юрген *Н. Варга*, 95
Гадамер Ханс-Георг *О. Голіков*, 97
Гейгер Теодор *О. Зюляєва*, 100
Геллнер Ернест Андре *Д. Афанасьєв*, 99
Генон Рене Жан-Марі-Йозеф *Г. Лозко*, 101
Гердер Йоганн Готфрід *Г. Лозко*, 103
Гіденс Ентоні *В. Кривошеїн*, 104
Гласс Дейвід *В. М. Озимко*, 106
Гобгауз Леонард Трелоні *Н. Хома*, 107
Гобіно Жозеф Артюр *М. Требін*, 109
Голдторп Джон *О. Гудзенко*, 111
Гольдман Люсьєн *С. Горський*, 113
Горкхаймер Макс *О. Бороденко*, 114
Грамші Антоніо *І. Яцишин*, 115
Гумплович Людвіг *Г. А. Кудринська*, 116
Гурвич (Gurvitch) Георгій Давидович (Жорж) *Н. Каралаш*, 118
Гуссерль Едмунд Густав Альбрехт *К. Батаєва*, 119
Гюйо Жан Марі *С. Горський*, 121
Деррида Жак *О. Пелін*, 122
Дільтей Вільгельм *О. Бороденко*, 123
Дор Рональд *Н. Цимбалюк*, 124

- Дуглас Мері В. *Кривошеїн*, 126
Дюверже Моріс О. *Бороденко*, 128
Дюмазедьє Жофдор Роже С. *Тупікова*, 129
Дюркгайм Еміль А. *Ручка*, 131
Евола Юліус Г. *Лозко*, 134
Еліас Норберт І. *Набруско*, 136
Енгельс Фрідріх В. *Докаш*, 137
Ердеї Ференц Н. *Варга*, 139
Ерліх Євген Т. *Марусяк*, 140
Еспінас Альфред О. *Гнатчук*, 141
Зильберман Альфонс О. *Бень*, 143
Знанецький Флоріан Вітольд А. *Ручка*, Л. *Скокова*, 143
Зомбарт Вернер Н. *Комих*, 146
Йонас Ханс О. *Мазурик*, 148
Кетле Адольф Н. *Каралаш*
Конт Ісидор Марі Огюст Франсуа Ксав'є О. *Козаченко*, 150
Кроз'є Мішель В. *Воронкова*, 151
Ле Бра Габріель С. *Братель*, О. *Пташник-Середюк*, 153
Ле Пле Н. *Уманець*, 154
Леві-Строс Клод О. *Голіков*, 155
Леві-Брюль Люсьєн О. *Макух*, 156
Лебон Гюстав Л. *Фостер*, 158
Ліотард Жан-Франсуа А. *Петренко-Лисак*, 159
Локвуд Девід О. *Гудзенко*, 161
Ломброзо Чезаре Н. *Каралаш*, 163
Лоренц Конрад Цахаріас І. *Криницька*, 164
Лукач Дьордь (Георг) Бернат Д. *Афанасьєв*, 165
Лукман Томас Н. *Варга*, 166
Луман Ніклас І. *Криницька*, 168
Лапуж Жорж Ваше де (Ляпуж) О. *Гнатчук*, 169
Мак-Дугалл Уільям О. *Пташник-Середюк*, 171
Малиновський Броніслав Каспер Н. *Варга*, 173
Манхейм Карл Н. *Романська*, 174
Маріанські Януш Н. *Отріщенко*, 176
Маркс Карл В. *Піча*, 177
Маркузе Герберт Л. *Ляпіна*, 182
Мартін Девід У. *Яцішин*, 184
Масарик Томаш Гарріг Д. *Афанасьєв*, 185
Міхельс Роберт В. *Нікулін*, 186
Моска Гаetano Л. *Герасіна*, 188
Мосс Марсель С. *Тупікова*, 189
Муха Януш Н. *Отріщенко*, 191
Новак Стефан О. *Гудзенко*, 191
Ноель-Нойман Елізабет О. *Гудзенко*, 192

- Ортега-і-Гассет Хосе М. *Требін, 193*
Оссовський Станіслав Н. *Варга, 195*
Парекх Бхікху Л. *Ляпіна, 197*
Парето Вільфредо Л. *Герасіна, 198*
Петражицький Леон Йосифович В. *Кухар, 200*
Печчеї Ауреліо О. *Іваненко, 202*
Поппер Карл Раймунд В. *Бронніков, 204*
Прудон П'єр Жозеф Н. *Хома, 205*
Райх Вільгельм Н. *Уманець, 207*
Рансімен Уолтер Н. *Цимбалюк, 208*
Расселл Бертран Артур Вільям О. *Гілета, 209*
Ратцель Фрідріх В. *Кривошеїн, 210*
Ратценхофер Густав О. *Волощук, 211*
Раунтрі Бенджамін Сібом В. *Євдокимова, 213*
Редкліф-Браун Альфред Реджинальд О. *Гнатчук, 214*
Рекс Джон І. *Шевель, 216*
Рікерт Генріх В. *Докаш, 217*
Руг Ян Адам А. *Лобанова, 218*
Саломон Аліса О. *Плахова, 219*
Сарторі Джованні Ю. *Герман, 221*
Сен-Сімон Клод Анрі Л. *Братченко, 223*
Сміт Адам Л. *Братченко, 224*
Сова Ян Н. *Отріщенко, 225*
Сорель Жорж Л. *Братченко, 226*
Соссюр Фердінанд де О. *Пелін, 227*
Спенсер Герберт В. *Чорна, 228*
Стахнюк Ян Г. *Лозко, 230*
Сулек Антоні Н. *Отріщенко, 231*
Тард Габріель О. *Смук, 232*
Тернер Брайан Стенлі О. *Іваненко, 233*
Тітмус Річард О. *Сметаніна, 235*
Тойнбі Арнольд Джозеф Г. *Клімова, 236*
Токвіль Алексіс-Анрі-Шарль Клерель де О. *Химович, 237*
Турен Ален А. *Ручка, В. Танчер, 238*
Туровський Ян Ю. *Пачковський, 240*
Тьоніс Фердинанд С. *Цитко, 242*
Уррі Джон Н. *Комих, 243*
Фай Гійом Г. *Лозко, 244*
Фейерабенд Пол Карл О. *Бень, 246*
Феррі Енріко М. *Єнін, 247*
Фрайер Ганс І. *Вацінська, 249*
Франк Андре Гундер П. *Кутуєв, 250*
Фрейд Зигмунд К. *Батаєва, 252*
Фромм Еріх Зелігманн С. *Тупікова, 253*

- Фуко Мішель Поль О. Голіков, 254**
Фульє Альфред Жюль Еміль О. Гнатчук, 256
Фурастьє Жан О. Гнатчук, 257
Хайдеггер Мартін О. Пелін, 258
Хайек Фрідріх Август фон В. Воронкова, 260
Халупни Емануель Д. Афанасьєв, 261
Хаусхофер Карл В. Кривошеїн, 262
Хоркхаймер Макс Ф. Хрустальов, 263
Шампань Патрік А. Петренко-Лисак, 265
Шанін Теодор О. Плахова, 267
Шмітт Карл В. Бурлачук, 269
Шпенглер Освальд О. Смук, 270
Штейн Лоренц Н. Хома, 271
Штомпка Пьотр А. Ручка, В. Танчер, 273
Шумпетер Йозеф Алоїз Н. Хома, 275
Шюц Альфред Н. Рожанська, 277
Щепаньски Марек Н. Отріщенко, 278
Щепаньски Ян Ю. Пачковський, 279

Розділ 3. Представники соціологічної думки США і Канади

- Абель Теодор І. Криницька, 281**
Аддамс Джейн О. Плахова, 281
Александр Джефрі В. Танчер, Л. Скокова, 283
Алмонд Габріель Абрахам М. Школяр, 285
Барнард Честер Ірвінг Ю. Пачковський, 288
Бейнбрідж Вільям Сімс О. Кислова, 289
Беккер Говард Соул Л. Калашикова, 291
Белл Деніел М. Требін, 292
Бендікс Райнхард В. Кривошеїн, 295
Бенедикт Рут Н. Цимбалюк, 296
Бенхабіб Сейла Л. Ляпіна, 298
Бергер Пітер Людвіг Н. Рожанська, 300
Берджес Ернест Вотсон В. Проскура, 301
Берельсон Бернар Рубін О. Іванов, 302
Блау Пітер Майкл О. Гудзенко, 304
Боулдінг Кеннет Еварт В. Євдокимова, 305
Бьорджес Ернест В. Болотова, 306
Валерстайн Імануїл А. Петренко-Лисак, 308
Веблен Торстейн Бунде І. Набруско, 310
Вилсон Вільям Джуліус О. Іваненко, 311
Гарфінкель Гарольд О. Коротич, 313
Гелбрейт Джон Кеннет Л. Герасіна, 314
Геллап Джордж О. Гудзенко, 316

- Гіддінгс Франклін Генрі *В. Бойко*, 317
Гоулднер Алвін Уорд *А. Литовченко*, 319
Гофман Ервінг Мануель *В. Бойко*, 321
Джилман Шарлотта Перкінс *О. Зюляєва*, 322
Дерлуг'ян Георгій П. *Кутуєв*, 324
Друкер Пітер Фердинанд *Г. Чепурко*, 326
Дьюї Джон *Н. Рожанська*, 328
Знанецька-Лопата Хелена *О. Коротич*, 330
Інглгарт Рональд Франклін *А. Ручка, В. Танчер*, 331
Катц Еліа *О. Іванов*, 333
Кимліка Вілл *Л. Ляпіна*, 334
Кінзі Елфрід (Альфред) Чарльз *О. Корегін*, 336
Козер Л'юїс Альфред *В. Воронкова*, 337
Коллінз Рендалл *І. Шевель*, 339
Кулі Чарльз Хортон *К. Борц*, 340
Кун Томас Семюел *К. Нагорняк*, 342
Лазарсфельд Пол Фелікс *В. Кривошеїн*, 343
Лассвел Гарольд Дуайт *О. Іванов*, 345
Ліпсет Сеймур-Мартін *О. Химович*, 346
Льюїс Оскар (Лефковіц Оскар) *О. Гілета*, 347
Маслоу (Maslow) Абрахам-Гарольд *А. Лобанова*, 348
Мейо Джордж Елтон *С. Тупікова*, 350
Мердок Джордж Пітер *В. Євдокимова*, 351
Мертон Роберт Кінг *А. Ручка, В. Танчер*, 352
Мід Джордж Герберт *В. Бойко*, 354
Мід Маргарет *В. Бойко*, 355
Мілбрат Лестер *О. Сметаніна*, 357
Морган Л'юїс Генрі *Т. Медіна*, 358
Мур Баррінгтон *М. Школяр*, 360
Нісбет Роберт Александер *О. Іваненко*, 361
Ноам Чомскі Аврам *О. Мурадян*, 363
Норт Дуглас Сесіл *О. Пелін*, 364
Парк Роберт Езра *В. Болотова*, 366
Парсонс Толкотт *В. Піча*, 368
Патнем Роберт Девід *О. Коротич*, 370
Поланьї Карл Пауль *К. Борц*, 372
Редфілд Роберт *В. Євдокимова*, 374
Рісмен Девід *Н. Бойко, О. Іваненко*, 375
Ростоу Уолт Уїтмен *О. Кіндратець*, 377
Ролз Джон *Л. Ляпіна*, 378
Самнер Уільям Грем *А. Кудринська*, 380
Сатерленд Едвін *В. Проскура*, 382
Сікурел Арон *Т. Єрескова*, 383
Смелзер Нейл Джозеф *Н. Комих*, 385

- Смолл Альбіон Вудбері *І. Яцишин, 386*
Самюель Ендрю Стауффер *Т. Лапан, 387*
Стеббінс Роберт *Л. Скокова, 389*
Тейлор Чарльз Маргрейв *Л. Ляпіна, 390*
Тіллі Чарльз *А. Литовченко, 392*
Тіріак'ян Едвард Ашот *А. Литовченко, 394*
Томас Вільям Айзек *Т. Червінська, 396*
Тоффлер Елвін *В. Воронкова, 398*
Уорд Лестер Франк *М. Школяр, 400*
Уорнер Уільям Лойд *В. Нікулін, 403*
Флоріда Річард *І. Мейжис, 404*
Хантінгтон Філіпс Самуел *В. Воронкова, 405*
Чодороу Ненсі *Т. Червінська, 407*
Хоманс Джордж Каспар *Н. Уманець, 409*
Хосе Казанова *У. Яцишин, 410*
Штраус Ансельм *Л. Скокова, 411*

Розділ 4. Представники соціологічної думки Росії та Білорусії

- Аксельрод Любов Ісаківна *І. Криницька, 413*
Батигін Геннадій Семенович *С. Катаєв, 414*
Бахтін Михайло Михайлович *О. Пелін, 415*
Бердяєв Микола Олександрович *О. Смух, 416*
Бестужев-Лада Ігор Васильович *О. Сметаніна, 417*
Веселов Юрій Віталійович *Л. Хижняк, 419*
Гофман Олександр Бенціонович *Т. Загороднюк, 420*
Грушин Борис Андрійович *С. Ципко, 421*
Данилевський Микола Якович *М. Требін, 423*
Де Роберті Євген Валентинович *О. Волощук, 425*
Докторов Борис Зусманович *С. Катаєв, 427*
Заславська Тетяна Іванівна *В. Чорна, 428*
Зборовський Гарольд Юхимович *О. Химович, 430*
Зинов'єв Олександр Олександрович *С. Повторєва, 431*
Коган Лев Наумович *В. Піча, 433*
Коллонтай Олександра Михайлівна *Н. Уманець, 434*
Кон Ігор Семенович *Н. Уманець, 436*
Левада Юрій Олександрович *Т. Загороднюк, 437*
Лісовський Володимир Тимофійович *Т. Медіна, 439*
Острогорський Мойсей Якович *В. Кривошеїн, 441*
Радаєв Вадим Валерійович *Л. Хижняк, 442*
Ротман Давид Генріхович *В. Ніколаєвський, 443*
Сорокін Пігірім Олександрович *Г. Клімова, 445*
Струмлінін Станіслав Густавович *В. Євдокимова, 446*
Тощенко Ян Терентійович *А. Лобанова, 448*

Харчев Анатолій Георгійович *В. Докаш, 449*
Щербина В'ячеслав В'ячеславович *О. Мазурик, 451*
Ядов Володимир Олександрович *Т. Загороднюк, 452*
Якобсон Роман Осипович *В. Кухар, 454*

Розділ 5. Представники соціологічної думки України

Аза Лариса Олександрівна *О. Олійник, 454*
Андрущенко Віктор Петрович *І. Криницька, 457*
Андрущенко Аліса Іллівна *С. Вакуленко, 459*
Антонович Дмитро Володимирович *Ж. Шевченко, 460*
Астахова Валентина Іларіонівна *І. Нечитало, 462*
Афонін Едуард Андрійович *А. Лобанова, 463*
Бакіров Віль Савбанович *В. Піча, 465*
Бердник Олександр (Олесь) Павлович *Т. Тюріна, 467*
Блаватська Олена Петрівна *С. Гавриленко, 471*
Богомаз Костянтин Юхимович *В. Піча, 472*
Бойко Наталія Леонідівна *А. Ручка, 473*
Бочковський Ольгерд-Іполит *В. Пержун, 475*
Бурега Валерій Васильович *Т. Єрескова, 476*
Бурлачук Віктор Фокіч *О. Іваненко, 478*
Васильчук Анатолій Леонідович *Т. Тюріна, 480*
Вернадський Володимир Іванович *Т. Тюріна, 481*
Вишніченко Володимир Кирилович *О. Пташник-Середюк, 485*
Вишняк Олександр Іванович *В. Піча, 487*
Вовк Федір (Хведір) Кіндратович *Г. Лозко, 488*
Вовканич Степан Йосипович *А. Хоронжий, 490*
Воловик Віталій Іванович *В. Скворець., М. Лепський, 492*
Волович Володимир Ілліч *О. Олійник, 495*
Ворона Валерій Михайлович *Н. Коваліско, 496*
Воронкова Валентина Григорівна *О. Кіндратець, 497*
Гансова Ема Августівна *Т. Каменською, 499*
Герасіна Людмила Миколаївна *Г. Клімова, 500*
Головатий Микола Федорович *В. Когут, 502*
Головаха Євген Іванович *А. Лобанова, 502*
Горбачик Андрій Петрович *О. Олійник, 504*
Городяненко Віктор Георгійович *Б. Нагорний, 506*
Грушевська Катерина Михайлівна *Н. Комих, 507*
Грушевський Михайло Сергійович *К. Нагорняк, 508*
Дворецька Галина Власівна *В. Смоляннюк, 510*
Дікова-Фаворська Олена Михайлівна *Н. Коваліско, 511*
Дністрянський Станіслав Северинович *Н. Каралаш, 512*
Докаш Віталій Іванович *С. Щудло, 514*
Донцов Дмитро Іванович *Ж. Шевченко, 515*
Драгоманов Михайло Петрович *Т. Лапан, 517*

- Ейхельман Отто Оттович *Я. Турчин, 519*
Євтух Володмир Борисович *В. Крячко, 520*
Зоська Яна Володимирівна *А. Лобанова, 522*
Каменська Тетяна Григорівна *В. Онищук, 523*
Катаєв Станіслав Львович *Я. Зоська, 523*
Климанська Лариса Дмитрівна *В. Піча, В. Савка, 526*
Клімова Галина Павлівна *М. Требін, 527*
Ковалевський Максим Максимович *О. Плахова, 528*
Коваліско Наталія Володимирівна *А. Кудринська, 530*
Кононов Ілля Федорович *С. Щудло, 532*
Костенко Наталія Вікторівна *Л. Скокова, 533*
Кутуєв Павло Володимирович *В. Докаш, 534*
Куценко Ольга Дмитрівна *І. Нечитало, 536*
Лепський Максим Анатолійович *Н. Бабаніна, 538*
Липинський Вячеслав Казимирович *М. Требін, 540*
Лісєнко Олена Василівна *В. Онищук, 542*
Лобанова Алла Степанівна *Л. Калашинікова, 543*
Лукашевич Микола Павлович *А. Лобанова, 545*
Ляпіна Людмила Анатоліївна *О. Волощук, 546*
Мазурик Олег Володимирович *Т. Єрескова, 547*
Макєєв Сергій Олексійович *Н. Коваліско, 548*
Маковецький Адам Мефодійович *Н. Каралаш, 549*
Мартинюк Ігор Орестович *М. Кухта, 550*
Михайльова Катерина Геннадіївна *О. Овакімян, 551*
Нагорний Борис Григорович *А. Яковенко, 552*
Ніколенко Вадим Вікторович *Н. Коваліско, 553*
Огаренко Таїсія Олександрівна *Я. Зоська, 554*
Оксамитна Світлана Миколаївна *О. Олійник, 555*
Онищук Віталій Михайлович *В. Чорна, 556*
Оссовський Володмир Леонідович *Н. Костенко, 557*
Паніна Наталія Вікторівна *Т. Загороднюк, 559*
Пачковський Юрій Франкович *Н. Коваліско, 560*
Петрушенко Віктор Леонтійович *В. Піча, 561*
Петрушина (Єфременко) Тетяна Олегівна *А. Лобанова, 563*
Пилипенко Валерій Євгенович *В. Пержун, 564*
Піддубний Володмир Андрійович *В. Головатюк, 566*
Пірен Марія Іванівна *В. Пержун, 567*
Піча Володмир Маркович *Г. Герасим, 568*
Погрібна Вікторія Леонідівна *Л. Герасіна, 571*
Подолінський Сергій Андрійович *В. Кухар, 572*
Подольська Єлизавета Ананіївна *І. Нечитало, 574*
Подшивалкіна Валентина Іванівна *Н. Коваліско, 575*
Полторак Володмир Абрамович *Н. Коваліско, 577*
Попова Ірина Марківна *О. Мазурик, 578*

- Попович Мирослав Владимирович *В. Козут, 579*
Потебня Олександр Опанасович *Н. Романська, 581*
Правоторов Валерій Олександрович *О. Кислова, 583*
Прибиткова Ірина Михайлівна *Н. Коваліско, 584*
Резнік Володимир Станіславович *В. Піча, 586*
Резнік Олександр Станіславович *В. Піча, 587*
Ручка Анатолій Олександрович *Н. Коваліско, 588*
Рущенко Ігор Петрович *В. Пержун, 590*
Савельєв Віктор Петрович *С. Повторєва, 591*
Савка Віктор Євгенович *Л. Климаська, 592*
Саснко Юрій Іванович *О. Славіна, 593*
Сакада Микола Онисимович *А. Ручка, 595*
Саппа Микола Миколайович *В. Пержун, 596*
Семашко Олександр Миколайович *В. Піча, 597*
Скідін Олег Леонідович *Я. Зоська, 599*
Скокова Людмила Георгіївна *А. Ручка, 601*
Слющинський Богдан Васильович *С. Щудло, 601*
Соболєв Василь Олександрович *О. Плахова, І. Рущенко, 603*
Сокур'янська Людмила Георгіївна *С. Щудло, 605*
Старосольський Володимир Якимович *І. Криницька, 607*
Стегній Олександр Григорович *В. Піча, 609*
Судаков Володимир Іванович *О. Олійник, 610*
Суїменко Євген Іванович *А. Лобанова, 611*
Сурмін Юрій Петрович *А. Лобанова, 613*
Танчер Віктор Володимирович *А. Ручка, 614*
Тарасенко Валентин Іванович *М. Сакада, 616*
Требін Михайло Петрович *В. Погрібна, 616*
Туган-Барановський Михайло Іванович *Т. Дем'янчук, 618*
Туленков Микола Васильович *А. Лобанова, 619*
Франко Іван Якович *А. Лобанова, 621*
Хижняк Лариса Михайлівна *Л. Ляпіна, 622*
Хобта Світлана Вікторівна *І. Кононов, 624*
Хоронжий Андрій Гнатович *А. Кудринська, 625*
Цимбалюк Наталія Миколаївна *О. Комарова, 626*
Чепак Валентина Василівна *А. Петренко-Лисак, 628*
Чепурко Гульбаршин Іскаківна *О. Вишняк, 629*
Черниш Наталія Йосипівна *Н. Каралаш, 631*
Шаповал Микита Юхимович *Л. Калашикова, 632*
Шатохін Анатолій Миколайович *В. Піча, 634*
Шаян Володимир Петрович *Г. Лозко, 635*
Шульга Микола Олександрович *Л. Ляпіна, 637*
Щербина Віктор Миколайович *О. Гудзенко, 638*
Щербина Віта Вікторівна *Я. Зоська, 639*
Щудло Світлана Андріївна *І. Кононов, 640*

Ядранський Дмитро Миколайович *Я. Зоська, 642*

Яковенко Андрій В'ячеславович *О. Лісеєнко, 643*

Яковенко Юрій Іванович *О. Комарова, 643*

Якуба Олена Олександрівна *О. Куценко, 645*

Розділ 6. Представники соціологічної думки Ізраїля, Індії, Китаю, Японії

Ейзенштадт Шмуель *П. Кутуєв, 647*

Ібн Хальдун (ібн Халдун) Абдель Рахман, *Т. Лапан, 649*

Масуда, Йонедзі *М. Требін, 650*

Сен Амартія *М. Озимко, 652*

Су Де-Хен *О. Мурадян, 654*

Фукутаке Тадаші *О. Мурадян, А. Литовченко, 655*

Фей Сяотун *Л. Климанська, 657*

Чжан Бінлінь *Л. Климанська, 659*

Янь Фу *Л. Климанська, 662*

Авторський колектив

Абаніна Надія Сергіївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології Запорізького національного університету.

Афанасьєв Дмитро Миколайович – провідний спеціаліст, старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Ашурбеков Аскад Аскадович – старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи Класичного приватного університету.

Байдак Тетяна Михайлівна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та політології Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Батасва Катерина Вікторівна – доцент, доктор філософських наук, професор кафедри соціології Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія».

Бень Орислава Теодорівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Бойко Вікторія Анатоліївна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара.

Бойко Наталія Леонідівна – кандидат соціологічних наук, старший науковий співробітник Відділу соціальної психології Інституту соціології НАНУ.

Болотова Вікторія Александровна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та політології Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Бороденко Олег – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри соціології Чорноморського національного університету ім. Петра Могили (м. Миколаїв).

Борщ Костянтин Костянтинович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Братель Сергій Григорович – кандидат юридичних наук, декан факультету №3 (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ.

Братченко Людмила Євгеніївна – старший викладач кафедри соціології та економіки КП ДВНЗ «КНУ» (Кривий Ріг).

Бронніков Віктор Дмитрович – доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри політичних наук Чорноморського державного університету ім. Петра Могили (м. Миколаїв).

Бурлачук Віктор Фокіч – доктор соціологічних наук, провід. наук. співробітник Відділу історії та теорії соціології Інституту соціології НАН України.

Вакуленко Світлана Миколаївна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології управління та соціальної роботи Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна

Варга Наталія Іллівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Ващинська Ірина Іванівна – асистент кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Вишняк Олександр Іванович – доктор соціологічних наук, завідувачим сектором Інституту соціології НАН України, завідувач Відділом соціології політики його Інституту.

Волошук Ольга Юріївна – аспірант кафедри соціології Чорноморського державного університету ім. Петра Могили.

Воронкова Валентина Григорівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри менеджменту організацій та управління проектами Запорозької державної інженерної академії

Гавриленко Светлана Іосифовна – канд. ф.-м. наук, доцент, директор Культурного фонду «АНК», член Міжнародного теософського товариства.

Герасим Галина Зиновіївна – асистент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Герасіна Людмила Миколаївна – доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри соціології та політології Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого.

Герман Юлія Олександрівна – доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара.

Гілета Оксана Петрівна – магістр соціальної роботи, старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Гнатчук Оксана Степанівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри соціології на філософсько-теологічному факультеті Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича.

Голіков Олександр Сергійович – доцент, кандидат соціологічних наук, докторант кафедри соціології Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Головатюк Василь Михайлович – доктор економічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва НАН України.

Горський Сергій Віленович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Київського інституту туризму.

Грабовець Ірина Володимирівна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та економіки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет».

Гудзенко Олеся Зеновіївна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара.

Дем'янчук Тетяна Дмитрівна – доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету №3 (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ.

Докаш Віталій Іванович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціології філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

Євдокимова Валентина Володимирівна – кандидат соціологічних наук, старший викладач кафедри соціології Київського національного університету культури і мистецтв.

Єнін Максим Наїмович – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут».

Єрескова Тетяна Володимирівна, – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи Інституту соціальних наук та самоврядування Міжрегіональної академії управління персоналом (м. Київ).

Загороднюк Тетяна Юрївна – кандидат соціологічних наук, науковий співробітник Відділу історії та теорії соціології Інституту соціології НАН України.

Зоська Яна Володимирівна – професор, доктор соціологічних наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи Класичного приватного університету.

Іваненко Олена Олександрівна – кандидат філософських наук, старший науковий співробітник Відділу історії та теорії соціології Інституту соціології НАН України.

Іванов Олег Валерійович – кандидат соціологічних наук, доктор філософії в галузі масових комунікацій, старший викладач кафедри соціології Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Ігрушко Анастасія Юрївна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи Класичного приватного університету.

Калашнікова Людмила Володимирівна – кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології Чорноморського державного університету ім. Петра Могили.

Каменская Тетяна Григорівна – професор, доктор соціологічних наук, професор кафедри соціології Інституту соціальних наук Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

Каралаш Наталя Григорівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціології філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича.

Кислова Ольга Миколаївна – кандидат соціологічних наук, доцент, докторант Кафедра прикладної соціології та соціальних комунікацій Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Кіндратець Олена Миколаївна – професор, доктор політичних наук, професор кафедри політології Запорізького національного університету.

Климанська Лариса Дмитрівна – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Клімова Галина Павлівна – професор, доктор філософських наук, професор кафедри соціології та політології Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого.

Коваліско Наталя Володимирівна – професор, доктор соціологічних наук, професор кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Когут Віталій Іванович – асистент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Козаченко Ольга Олександрівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Комарова Олена Олексіївна – кандидат соціологічних наук, ст. викл. кафедри соціології та економіки КНУ ДВНЗ «Криворізький педагогічний інститут».

Комих Наталія Григоріївна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара.

Кононов Ілля Федорович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та релігієзнавства філософського факультету ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника».

Корегін Олександр Якович – кандидат філософських наук, доцент. Останнє місце роботи перед виходом на пенсію – кафедра соціології факультету соціальних наук і технологій Національного університету «Києво-Могилянська академія», доцент, завідувач кафедри.

Коротич Олександр Миколайович – викладач кафедри соціології Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.

Костенко Наталія Вікторівна – доктор соціологічних наук, професор, завідувач Відділу соціології культури і масової комунікації Інституту соціології НАН України.

Кривошеїн Віталій Володимирович – доктор політичних наук, професор, заступника декана факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара.

Криницька Ірина Петрівна – кандидат соціологічних наук, викладач кафедри загальної та соціальної педагогіки ВНЗ «Український католицький університет».

Крячко Володимир – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.

Кудринська Анна Іванівна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Кутуєв Павло Володимирович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут».

Кухар Валентина Миколаївна – кандидат історичних наук, доцент Львівської комерційної академії.

Кущенко Ольга Дмитрівна – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальних структур та соціальних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Лапан Тетяна Дмитрівна – доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Легін Людмила Михайлівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету №3 (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ.

Лепський Максим Анатолійович – доктор філософських наук, професор, декан факультету соціології та управління Запорізького національного університету.

Литовченко Артем Дмитрович – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри політичної соціології соціологічного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Лісєнко Олена Василівна – професор, доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії та соціології, декан історико-філософського факультету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського» (Одеса).

Лобанова Алла Степанівна – професор, доктор соціологічних наук, завідувач кафедри соціології та економіки Криворізького педагогічного інституту, ДВНЗ «Криворізький національний університет».

Лозко Галина Сергіївна – професор, доктор філософських наук, професор кафедри соціології Чорноморського державного університету ім. Петра Могили (м. Миколаїв).

Ляпіна Людмила Анатоліївна – кандидат політичних наук, доцент, декан факультету соціології Чорноморського державного університету ім. Петра Могили (м. Миколаїв).

Мазурик Олег Володимирович – доцент, доктор соціологічних наук, доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Майструк Наталія Олегівна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут».

Макух Оксана Євгенівна – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Марусяк Тетяна Сергіївна – кандидат соціологічних наук, асистент кафедри історії та теорії соціології Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Медіна Тетяна Вячеславна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

Мейжис Ірина Альбертівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціології Чорноморського державного університету ім. Петра Могили.

Мурадян Олена Сергіївна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри політичної соціології Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Набрusco Ірина Юріївна – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціальних структур і соціальних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Настояща Катерина Василівна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та політології Національного авіаційного університету (Київ).

Нечітало Ірина Сергіївна – кандидат соціологічних наук, доцент, виконуюча обов'язки завідувача кафедри соціології Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія».

Ніколаєвський Валерій Миколайович – доцент, кандидат філософських наук, професор кафедри соціології соціологічного факультету Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Ніколаєнко Леонід Григорович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри галузевої соціології факультету соціології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Нікулін В'ячеслав Сергійович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри політичної соціології Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.

Овакімян Ольга Сергіївна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія».

Озимко Мирослава Володимирівна – аспірантка Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Олійник Оксана Валеріївна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Онищук Віталій Михайлович – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

Отрїщенко Наталя – кандидат соціологічних наук, дослідниця, міський медіаархів, Центр міської історії Центрально-Східної Європи.

Пачковський Юрій Франкович – доктор соціологічних наук, професор, Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Пелін Олександр Володимирович – кандидат філософських наук, доцент, професор кафедри соціології і соціальної роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Пержун Володимир Васильович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича.

Петренко-Лисак Алла Олександрівна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри галузевої соціології факультету соціології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Плахова Олена Миколаївна – кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології управління та соціальної роботи Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна.

Повторева Світлана Михайлівна – професор, доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Львівська політехніка», зав. кафедрою фундаментальної та гуманітарної підготовки Прикарпатського інституту ім. М.Грушевського МАУП.

Погрібна Вікторія Леонідівна – професор кафедри соціології та політології Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого.

Приймак Ольга Володимирівна – аспірант кафедри політичних наук, провідний фахівець навчально-методичного відділу Чорноморського державного університету ім. П. Могили (м. Миколаїв).

Проскура Володимир Вячеславович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Пташник-Середюк Олександра Іванівна – кандидат соціологічних наук, старший викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету №3 (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ.

Рожанська Наталя Володимирівна – кандидат соціологічних наук, в.о. доцента кафедри соціології Чорноморського державного університету ім. Петра Могили.

Ручка Анатолій Олександрович – доктор філософських наук, професор, науковий співробітник Інституту соціології НАН України.

Савка Віктор Євгенович – кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Сакада Микола Онисимович – кандидат соціологічних наук, старший науковий співробітник Відділу історії та теорії соціології Інституту соціології НАН України.

Скворець Володимир Олексійович – доктор філософських наук, доцент, в. о. завідувача кафедри соціології Запорізького національного університету.

Скокова Людмила Георгіївна – кандидат соціологічних наук, доцент, старший науковий співробітник Інституту соціології НАН України.

Славіна Олена Сергіївна – доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри соціології та економіки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький Національний університет».

Сметаніна Олена Олександрівна – асистент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Смолянюк Володимир Федорович – доктор політичних наук, проф., зав. кафедри політології та соціології Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана.

Смук Оксана Тарасівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Танчер Віктор Володимирович – доктор філософських наук, професор кафедри теорії та історії соціології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Ткачук Юрій Степанович – магістр соціології, асистент кафедри соціології філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича.

Требін Михайло Петрович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри соціології та політології Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого.

Тупикова Сусанна Вікторівна, – кандидат соціологічних наук, старший викладач кафедри соціології Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара.

Турчин Ярина Богданівна – доктор політичних наук, професор, директор Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка».

Тюріна Тамара Георгіївна – доцент, кандидат педагогічних наук, доктор філософії, доцент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Уманець Наталія Анатоліївна – старший викладач кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Фостер Лариса Федорівна – доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Хижняк Лариса Михайлівна – професор, доктор соціологічних наук, професор кафедри прикладної соціології та соціальних комунікацій Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна.

Химович Оксана Степанівна – кандидат соціологічних наук, асистент кафедри історії та теорії соціології історичного факультету Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Хома Наталія Михайлівна – доктор політичних наук, доцент кафедри теорії та історії політичної науки Львівського національного університету ім. Івана Франка.

Хрустальов Фелікс Сергійович – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи Класичного приватного університету (м. Запоріжжя).

Цимбалюк Наталія Миколаївна – доктор соціологічних наук, професор кафедри соціальних структур та соціальних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Ципко Світлана Юріївна – кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича.

Черпурко Гульбаршин Іскаківна, – доктор соціологічних наук, старший науковий співробітник, завідувач Відділу соціальної експертизи Інституту соціології НАН України.

Червінська Тетяна Григорівна – доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри теорії та історії соціології Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

Чорна Вікторія Олександрівна – викладач кафедри соціології Чорноморського державного університету ім. Петра Могили.

Шевель Інна Петрівна – кандидат соціологічних наук, доцент, завідувач кафедри соціології Київського національного університету культури і мистецтв.

Шевченко Жанна Михайлівна – асистент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Школяр Мар'яна Володимирівна – кандидат політичних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Щудло Світлана Андріївна – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри правознавства, соціології та політології Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка.

Яковенко Андрій В'ячеславович – професор, доктор соціологічних наук, професор кафедри соціології Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля.

Яцишин Ігор Ігорович – асистент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

Яцишин Уляна Володимирівна – кандидат політичних наук, асистент кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка».

ОСНОВНІ СКОРОЧЕННЯ

австр. – австрійський
акад. – академік
амер. – американський
англ. – англійський
антич. – античний
білор. – білоруський
брит. – британський
вид-во – видавництво
гол. – головний
грец. – грецький
громад. – громадський
демокр. – демократичний
д-ва – держава
держ. – державний
дис. – дисертація
д-р – доктор
зав. – завідуючий
екон. – економічний
європ. – європейській
ім. – імені
ін-т – інститут
ін. – інший
ісп. – іспанський
істор. – історичний
італ. – італійський
канад. – канадський
канд. – кандидат
к-ра – кафедра
кін. – кінець
культ. – культурний
лат. – латинський
міжнар. – міжнародний
м. – місто
навч. – навчальний
напр. – наприклад
нар. – народився
наук. – науковий

нац. – національний
нім. – німецький
осн. – основний
політ. – політичний
польс. – польський
поч. – початок
проф. – професор
психол. – психологічний
ред. – редакція
р. – рік
рр. – роки, років
рос. – російський
с. – село
соц. – соціальний
соц.-істор. – соціально-історичний
соц.-політ. – соціально-політичний
соціол. – соціологічний
співавт. – співавторство
ст. – століття
сусп. – суспільний
сусп.-політ. – суспільно-політичний
сусп-во – суспільство
суч. – сучасний
т. ч. – таким чином
теор. – теоретичний
т. з. – точки зору
у т. ч. – у тому числі
угор. – угорський
укр. – український
ун-т – університет
ф-т – факультет
філос. – філософський
фр. – французький
юрид. – юридичний

Науково-навчальне та довідкове видання

За наук. ред. доктора соціологічних наук, професора В. М. Пічі

Історія соціологічної думки

Навчальний енциклопедичний словник-довідник

Керівник видавничого проекту С. В. Піча
Наук. редактор В. М. Піча

Підписано до друку з оригінал-макета 03.08.16 р.
Формат 64×80/16. Умовн. друк. арк. 39,60. Гарнітура Таймс Нью-Роман
Тираж 500 прим. Перший наклад 100 прим. Зам. № 15-16.

Видавництво ПП «Новий Світ-2000»
а/с 5026, м. Львів-53, 79053, Україна,
E-mail: novsv2000@gmail.com.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців і розповсюджувачів видавничої продукції: серія ДК № 59 від 25.05.2000 р., видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України.

Надруковано в поліграфічному центрі ПП «Новий Світ – 2000»